



LEDA

LEKSIKOGRAFER
I DANMARK

LEDA-Nyt nr. 67 – marts 2019

ISSN 1603-7006 Redigeret af Asgerd Gudiksen, Jonas Jensen og Jacqueline Levin

Meddelelser fra bestyrelsen	s. 2
Indkaldelse til medlemsmøde	s. 3
Indkaldelse til generalforsamlingen 8. maj	s. 4
Nye ordbøger	s. 5
ELEXIS-rejsestipendier	s. 6
Om chutzpah og innovation: en leksikografs og forretningsudviklers oplevelser fra et forskningsophold i Tel Aviv	s. 8
Kend din leksikograf	s. 13
Kort nyt fra den leksikografiske verden	s. 16
Kosebamsen og leksikografer i Lysebu	s. 18
Konferencer	s. 20

Medlemsmøde

Tekstilterminologi - tværfaglig analyse af historiske tekstiler og dragter i Danmark

Susanne Lervad

Center for Tekstilforskning, Københavns Universitet

Onsdag d. 8. maj 2019 kl. 15

Københavns Universitet Amager, Njalsgade 136, bygn. 27

Lokale 27.0.17

Meddelelser fra bestyrelsen

Imellem hvert nyhedsbrev lægges nyheder på vores hjemmeside: <http://leksikografer.dk>.

LEDA-Nyt udgives af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) og udkommer to gange om året. LEDA-Nyt udsendes fast til LEDAs medlemmer, og ældre numre af tidsskriftet kan desuden downloades fra LEDAs hjemmeside (www.leksikografer.dk).
Bidrag til næste nyhedsbrev sendes til formanden inden 1. oktober 2019 til formanden.
Dette nummer er redigeret af Asgerd Gudiksen, Jonas Jensen og Jacqueline Levin.

LEDA er en forening der fungerer som forum for praktisk og videnskabeligt ordbogsarbejde og ledes af en bestyrelse, som frem til næste generalforsamling består af:
Asgerd Gudiksen (Ømålsordbogen, NorS, Københavns Universitet), formand, gudik@hum.ku.dk
Ida Elisabeth Mørch (Dansk Sprognævn), kasserer, moerch@dsn.dk
Jacqueline Levin (Ordbogen A/S), jrl@ordbogen.com
Patrick Leroyer (Center for leksikografi, Aarhus Universitet), pl@cc.au.dk
Nicolai Hartvig Sørensen (DSL), nhs@dsl.dk
Jonas Jensen (DSL), jj@dsl.dk
Susanne Lervad (Center for Tekstilforskning, Saxo, Københavns Universitet), npf698@hum.ku.dk

CVR: 37588997

Kontingent for medlemskab af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) 150,- DKK

Kontingent for medlemskab af Nordisk Forening for Leksikografi (NFL) 160,- DKK (200,- NOK)

Begge kontingenter kan indbetales via netbank: reg.nr. 5301 konto 0275666.

Henvendelse vedrørende indmeldelse og adresseændring sker til foreningens kasserer. Øvrige henvendelser rettes til formanden.

Medlemsmøde

*Susanne Lervad
Center for Tekstilforskning
Københavns Universitet*

Tekstilterminologi - tværfaglig analyse af historiske tekstiler og dragter i Danmark

De enestående samlinger af historiske tekstiler på danske museer og den fremtrædende tekstilproduktion i Danmark er baggrunden for et stort diakront, fagsprogligt arbejde på Center for Tekstilforskning på Københavns Universitet.

Præsentationen vil både omhandle den metodiske tilgang til et stærkt visuelt fagfelt og ressourcer som textilnet.dk og referencemateriale i samtidige historiske ordbøger. Vi arbejder på CTR med et stort internationalt netværk og den mangesprogede tilgang til tekstil og design gør tekstilterminologi til et stærkt dansk forskningsfelt.

Onsdag d. 8. maj kl. 15

Københavns Universitet Amager, Njalsgade 36, bygn. 27
Lokale 27.0.17

Alle er velkomne. Der vil blive serveret kaffe og te i pausen

Indkaldelse til generalforsamling 2019 i LEDA

Onsdag den 8. maj 2019 kl. 17.00

Københavns Universitet Amager, Njalsgade 136, bygning 27

Lokale 27.0.17

Dagsorden ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent og referent.
2. Formanden aflægger beretning.
3. Kassereren fremlægger det reviderede regnskab.
4. Fastsættelse af kontingent.
5. Valg af to bestyrelsesmedlemmer og en suppleant. På valg er bestyrelsesmedlemmerne Jacqueline Levin (indvalgt 2011) og Ida Elisabeth Mørch (indvalgt 2017) samt suppleant Jonas Jensen (indvalgt 2018, ekstraordinært for ét år).
6. Valg af revisor og revisorsuppleant. På valg er Christian Becker-Christensen og Anita Ågerup Jervelund.
7. Eventuelt

Ad 4. Fastsættelse af kontingent. Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.

Ad 5. Jacqueline Levin har været genvalgt 3 gange og kan derfor ikke genopstille if. vedtægterne. I hendes sted foreslår bestyrelsen Malene Ullerlund Madsen. Ida Elisabeth Mørch og Jonas Jensen er villige til genvalg.

Andre kandidater er naturligvis velkomne til at melde sig til formanden, Asgerd Gudiksen, på gudik@hum.ku.dk eller ved selve generalforsamlingen.

Ad 6. Både Christian Becker-Christensen og Anita Ågerup Jervelund modtager genvalg.

Der vil blive serveret et glas og en snack, og efterfølgende vil der være mulighed for at gå ud at spise (for egen regning).

Nye ordbogsudgivelser 2018

Af Jonas Jensen

Dansk-ungarsk ordbog (Dán-magyar szótár) af Ágnes Sitkeiné Szira, Margit Nielsen og József Szira. 5. oplag. 2018

Engelsk-dansk ordbog for udlændinge af Lise Bostrup, Kirsten Gade Jones og W. Glyn Jones. 2. udgave. 2015/ 2018.

Fynsk-dansk ordbog af Harske Hubbi (Claus Skytte). 2018

Medicinske fagudtryk: en klinisk ordbog med kommentarer af Jan O. Rytter Nørgaard og Klaus Levin. 2. oplag. 2018

Min første billedordbog med dyr oversat af Fanny Bruun. 2018

Min første billedordbog med ord oversat af Fanny Bruun. 2018

Ny regnskabsordbog (Neues Bilanzwörterbuch) af Lars H. Eriksen. 2. udgave. 2017

Ordbog over videnskabelige fuglenavne af Svend Rønnest, J. Møller Hansen og M. Behnke-Pedersen. 2017

Sundhedsfaglig ordbog af Lissi Hansen. 2. oplag. 2018

Svensk-Dansk Ordbog af Kjeld Kristensen. Netudgave og app. 2018
<https://sdo.dsl.dk/>

Jonas Jensen
Seniorredaktør
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
jj@dsl.dk

Sussi Olsen & Bolette Sandford Pedersen

EU-projektet ELEXIS har nu været i gang et år. Projektets formål er at fremme samarbejde og informationsudveksling blandt leksikografiske miljøer i EU samt at forske i hvordan viden fra høj kvalitetsordbøger bliver tilgængelige for sprogteknologi. Projektet vil løbende udlodde et antal rejsestipendier hvorved leksikografer og forskere/forskergrupper får mulighed for at besøge et leksikografisk miljø i et andet land med rejse og ophold betalt.

ELEXIS-projektet har nu gennemført den anden ansøgningsrunde for rejsestipendier, og i alt 10 leksikografer/forskere har fået tildelt et rejsestipendie af ELEXIS. Succesraten for de to første runder har været 50 %. De ti stipendiemodtagere kommer fra syv lande (fra EU og associerede lande) og har besøgt eller vil besøge syv af projektets 11 værtsinstitutioner. Og som det fremgår af nedenstående liste, er de projekter som de vil arbejde med, meget varierede.

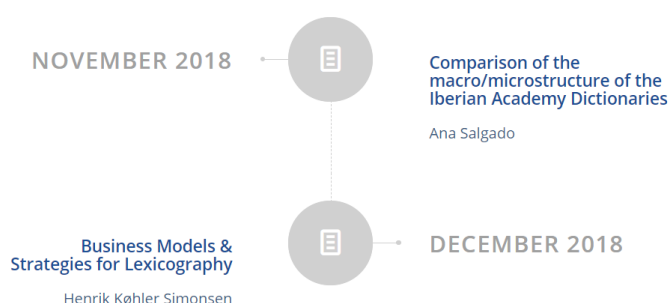
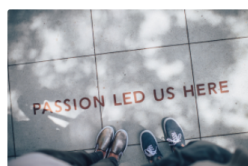
Hjemmeinstitution	Værtsinstitution	Projekt
Austrian Centre for Digital Humanities (Austrian Academy of Sciences), Austria	ELEXIS-ES: Real Academia Española (RAE, Spain)	A map based data visualization application to analyze variants of the Spanish language
Faculdade de Ciências Sociais e Humanas da Universidade Nova de Lisboa/Centro de Linguística da Universidade NOVA de Lisboa, Portugal	ELEXIS-ES: Real Academia Española (RAE, Spain)	Introduction to the macro and micro structure of RAE: <i>Diccionario de la lengua española</i> for the work on the new <i>Dicionário da Língua Portuguesa</i> (DLP)
Linguistics Research Institute of the Croatian Academy of Sciences, Croatia	ELEXIS-DE: Trier Center for Digital Humanities (TCDH, Germany)	(Retro)digitisation and online publication of the <i>Croatian Dictionary of the Literary Language</i>
NOVA CLUNL - Universidade NOVA de Lisboa, Portugal	ELEXIS-NL: Dutch Language Institute (INT, The Netherlands)	A multisemiotic e-dictionary
Copenhagen Business School, Denmark	ELEXIS-IL: K Dictionaries (KD, Israel)	Business Model Innovation in the Dictionary Industry
Sofia University "St. Kliment Ohridski", Bulgaria	ELEXIS-RS: Belgrade Center for Digital Humanities (BCDH, Serbia)	Encoding <i>Latin-Bulgarian Dictionary</i>
Institute of Polish Language, Polish Academy of Sciences, Poland	ELEXIS-NL: Dutch Language Institute (INT, The Netherlands)	Integration of four Polish old and modern dictionaries
CELGA-ILTEC, University of Coimbra, Portugal	ELEXIS-SI: Institut Jožef Stefan (JSI, Slovenia)	Improving a procedure for automatic extraction of data and import into DWS

Institute of Croatian Language and Linguistics, Croatia	ELEXIS-DK: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL, Denmark) & University of Copenhagen (UCPH, Denmark)	Nordic E-dictionaries in Comparison to the Croatian Web Dictionary <i>Mrežnik</i>
Batumi State Maritime Academy, Georgia	ELEXIS-NL: Dutch Language Institute (INT, The Netherlands)	<i>English-Georgian Maritime Dictionary</i>

De første tre ophold er gennemført. Alle stipendiemodtagere skal skrive en rapport om deres ophold, og de første to rapporter er tilgængelige på ELEXIS' hjemmeside:

<https://elex.is/travel-grant-reports-call-1/>.

Travel Grant Reports Call I



Den ene af de to stipendiemodtagere der har været af sted og skrevet rapport, er Henrik Køhler Simonsen, som også har skrevet lidt mere uformelt om sit ophold på K Dictionaries, Israel i dette LEDA-Nyt. Rapporter fra kommende stipendieophold vil løbende blive publiceret på hjemmesiden.

Næste ansøgningsrunde vil åbne i juni 2019 med ansøgningsfrist d. 1. august. Det anbefales at man kontakter den værtsinstitution man ønsker at besøge, om sit projekt før man skriver sin ansøgning.

Stipendiet dækker rejse, ophold og dagpenge. Udgifterne dækkes af værtsinstitutionen og kommer til udbetaling når rapporten om opholdet er godkendt.

Vi opfordrer alle med en god projektide til at søge.

Bolette Sandford Pedersen
Professor
Center for Sprogteknologi
NorS
Københavns Universitet
bspedersen@hum.ku.dk

Sussi Olsen
Videnskabelig medarbejder
Center for Sprogteknologi
NorS
Københavns Universitet
saolsen@hum.ku.dk

Om *chutzpah* og innovation: en leksikograf og forretningsudviklers oplevelser fra et forskningsophold i Tel Aviv

Henrik Køhler Simonsen

I denne artikel kan du læse lidt om mine oplevelser og refleksioner fra og i kølvandet på et ELEXIS-støttet forskningsophold hos K Dictionaries i Tel Aviv i december 2018. Læs blandt andet mere om forskningsprojektet, som jeg gennemførte dele af i Tel Aviv, og om hvordan det var at være udsendt i leksikografiens og innovationens tjeneste til en ordbogs-virksomhed i Israel.

Hvad var baggrunden for at søge forskningsopholdet?

Jeg er virksomhedsleksikograf og forretningsudvikler. Og jeg har siden midten af 90'erne interesseret mig for leksikografi i både den private og offentlige sektor og for, hvordan leksikografi kan bruges til at skabe værdi med, og de sidste små ti år har jeg været særlig interesseret i forskellige leverance- og forretningsmodeller i leksikografien. Derfor blev jeg meget begejstret over muligheden for at søge et forskningsophold via det europæiske leksikografiske infrastrukturfællesskab ELEXIS, jf. <http://www.elex.is>.

Da jeg som sagt er særlig interesseret i forretningsmodeller og forretningsudvikling i leksikografi, søgte jeg om et ophold hos K Dictionaries, som var den eneste privatejede virksomhed på listen. Og som det vil fremgå senere, har privatejede ordbogsforlag en særlig udfordring. Offentligt ejede eller offentligt finansierede ordbogsforlag har andre udfordringer. Men de er mindst lige så alvorlige. Derfor søgte jeg K Dictionaries. K Dictionaries udgiver og sælger forskellige typer ordbøger samt leverer multilingvale leksikalske data til virksomheder over hele verden, jf. også <https://www.lexicala.com/>. Min motivation for at søge dette korte forskningsophold var således at få et endnu mere indgående kendskab til den leksikografiske industri, hjælpe K Dictionaries med deres strategiske arbejde og samtidig udvide min empirisk baserede forskning i netop forretningsmodeller og nye leverancemodeller i leksikografien i forlængelse af f.eks. Simonsen (2017a).

Hvordan var samarbejdet med ELEXIS og K Dictionaries?

Samarbejdet med repræsentanterne for ELEXIS og med K Dictionaries var rigtig godt. Jeg indsendte en såkaldt *one-pager*, hvor jeg gjorde rede for forskningsprojektet, og jeg blev sammen med fire andre udvalgt og var således blandt de første fem forskere, der fik mulighed for at rejse ud i verden og lære mere. Det forberedende arbejde i projektet lavede jeg sammen med min værtsorganisation, og vi planlagde i detaljer, hvad jeg skulle undersøge, hvad jeg skulle arbejde med, og hvilke aktiviteter der skulle gennemføres før, under og efter opholdet i Tel Aviv. Min oprindelige ide med at gennemføre en stor international interviewundersøgelse og planlægge og afholde en række forretningsudviklingsworkshops i Tel Aviv kom til at holde, og vi planlagde det hele i detaljer.

Hvad handlede forskningsprojektet om?

Forskningsprojektets fokus var at afsøge, undersøge og udvikle nye ideer til forretningsmodeller og strategier i leksikografien.

Fase 1 var forberedelsesfasen. I denne fase definerede jeg forskningsfokus, udarbejdede og afprøvede interviewguides, researchede mulige respondenter samt gennemførte ca. 25

forskningsinterviews med førende eksperter inden for især talegenkendelse, kunstig intelligens, uddannelsesteknologi, tekstassistenter og leksikografi.

Fase 2 udgjorde selve forskningsopholdet hos K Dictionaries, og her var fokus planlægning og gennemførelse af tre interne strategi- og innovationsudviklingsworkshops, ligesom jeg også under mit ophold i Tel Aviv gennemførte ca. 5 yderligere interviews med forskellige eksperter. Kulminationen på mit ophold i Tel Aviv var en såkaldt Business Model Innovation Workshop, som blev gennemført som et webinar med deltagere fra Danmark, Norge, Sverige, Portugal, Israel og England.

Fase 3 udgør arbejdet efter forskningsopholdet i Tel Aviv, og i tiden efter min hjemkomst har jeg især koncentreret mig om at gennemføre yderligere forskningsinterviews, ligesom jeg langsomt er begyndt at kategorisere og analysere de ca. 30 forskningsinterviews og de mange indsigter, jeg fik igennem aktionsforskningen i form af de tre strategi- og innovationsudviklingsworkshops.

Hvordan var der så i Tel Aviv?

Jeg arbejdede fra 08:30 til 18:30 hver dag og fik ikke lejlighed til at se nærmere på Tel Aviv. Det lyder kedeligt. Men det var det bestemt ikke. Medarbejderne på K Dictionaries var fantastisk søde og venlige, og det blev da også til en enkelt tur på cafe sammen med dem alle sammen en af de sidste aftener. Jeg kunne i øvrigt se Middelhavet fra mit hotelværelse, og som man kan se på billedet herunder, var jeg og Ilan fra K Dictionaries en tur på stranden.



Selve Tel Aviv er i øvrigt fantastisk. Pulserende og meget levende.

Der er biler, folk og ikke mindst elektriske løbehjul overalt – og folk bevæger sig frem og tilbage og på kryds og tværs.

Og på næsten hvert gadehjørne er der mulighed for at få frisklavede falafler i alle tænkelige smagsvarianter.

Det meget omtalte *chutzpah* (dvs. en ukuelig evne til hele tiden at udvikle og innovere, selvom man til stadighed står på en brændende platform)

mærkes overalt, og det kom da også frem på forskellige måder i de mange spændende samtaler, jeg har haft med Ilan, og i de workshops, jeg har gennemført.

Dette noget uhåndgribelige men alligevel helt afgørende element er, som jeg ser det, særlig vigtigt i forretningsudvikling og noget, vi kan lære af. Og heldigvis var mit forskningsprojekt da også baseret på en hel del aktionsforskning, hvor jeg netop i samspillet med virksomhed og eksperter fik indsigter, som jeg ellers ikke ville have kunnet få.

Udsigten fra hotellet, som i øvrigt kun lå få hundrede meter fra K Dictionaries, fejlede bestemt heller ikke noget. Og for en helt almindelig fyr fra Nordjylland er palmer altså stadig et lidt blæret syn. Denne udsigt var, hvad jeg så, når jeg stod ved mit hotel.



Hvad fandt jeg så ud af?

Først og fremmest er det vigtigt at pointere, at jeg endnu ikke har kategoriseret og analyseret alle data fra forskningsopholdet. Der er stadig rigtig meget arbejde, der skal udføres, før jeg har et overblik over de mange nye indsigter. For det andet vil jeg pointere, at nedenstående overvejelser og anbefalinger ikke er møntet på noget specifikt forlag eller nogen specifik virksomhed. Men jeg vil alligevel hævde, at jeg nu suppleret med indsigter fra de mange interviews kan pege på en række fund, som i høj grad synes at bekræfte nogle af de konklusioner, jeg f.eks. præsenterede i Simonsen (2017a) og Simonsen (2017b).

Det er som udgangspunkt stadig vigtigt at sige, at man ikke kan pege på en *one-size-fits-all*-løsning. En god forretningsmodel i leksikografi er nemlig en særdeles kompleks størrelse og afhænger af og dikteres af en lang række forhold som f.eks. ejerforhold, marked, markedsstørrelse, markedsdynamik, konkurrenter, land, sprog, teknologi, partnere og mange andre aspekter.

Alt peger stadig på, at der er et udtalt behov for at se på virksomhedernes markedskendskab, forretningsforståelse, digitaliseringsmodenhed, kernekompetencer, strategiske indsigt, innovationsevne og -vilje samt ikke mindst evne og vilje til at forretningsudvikle. Og her peger en lang række indsigter fra de knap 30 interviews på, at der stadig kan gøres uendeligt meget. Med andre ord: Det handler ikke i første omgang om teknologi og teknologisk innovation. Det handler i særlig grad om øget fokus på forretningsudvikling og innovation, for der skal reel forretningsudvikling til for at sikre leksikografiens fremtid.

Kvalitetsparametrene har ændret sig, og vi lever i disruptionens tidsalder, jf. f.eks. Christensen (2007) og Weill & Woerner (2018), som begge peger på den ubehagelige nødvendighed i at skrue ned for nogle kvalitetsparametre for til gengæld at skrue op for nogle andre. Og her synes den leksikografiske industri stadig i mange miljøer at være præget af såkaldt negativ organisatorisk inert, jf. f.eks. Gavetti (2005), som beskriver organisationers negative tendens til at holde fast i det eksisterende og modviljen mod at udvikle sig.

Det mest interessante fra mine undersøgelser er stadig, at mange ledelser i de leksikografiske virksomheder og organisationer i Europa stadig synes at være bemandet af fortrinsvis (med alt respekt i øvrigt) filologer eller sprogfolk, som har ingen eller ganske få forudsætninger for at forretningsudvikle. Der er naturligvis undtagelser, men der skal også ansættes folk med forretningsindsigt.

Mine interviews og erfaringer med rådgivning af direktioner og bestyrelser viser meget tydeligt, at der med ganske få undtagelser stadig synes at være et endog meget stort udviklingspotentiale i både bestyrelser og direktioner. Det lyder arrogant, men det er det ikke. For en ekstern forretningsudvikler med det rigtige miks af kompetencer tager det ikke længe at se, hvor skoen i særlig grad trykker. Jeg vil derfor tillade mig at komme med fire udvalgte anbefalinger.

For det første kunne man starte med at se på de helt afgørende kernekompetencer, jf. f.eks. Hamel & Prahalad (2007). Et oplagt sted at begynde er at se på sammensætningen af kernekompetencer i både direktion og bestyrelse, fordi disse er så afgørende for virksomhedens strategi og innovation. I mange direktioner har man stadig en opfattelse af, at det blot handler om at udvikle produktet. Intet kan være mere forkert. Det handler ofte om at udvikle services, infrastrukturen og platformen. Og det kræver helt andre kompetencer end at være filolog.

For det andet kunne man også se på sin egen organisation i forhold til værdikæden og markedet og f.eks. begynde at se på, om man er det rigtige sted i værdikæden, om man har de rigtige kompetencer til at være der og blive der, eller om der er behov for nye kompetencer for at komme et nyt sted hen. Rigtig mange organisationer gør det godt. Men ofte fortsætter de med at gøre det forkerte i alt for lang tid, jf. i øvrigt tankegangen om *"Doing things right vs. Doing the right things"*, hvilket er et udtryk Peter Drucker øjensynlig har anvendt i sin diskussion af taktisk og strategisk ledelse.

For det tredje kunne man se på det noget u håndgribelige, men alligevel også helt afgørende begreb "værdiskabelse". Og her nærmer vi os de centrale felter i f.eks. Business Model Canvas og Value Proposition Canvas, jf. f.eks. Osterwalder & Pigneur (2010). Man bør stille sig selv spørgsmålet, hvilken værdi frembringer vi, og for hvem frembringer vi værdi? Selve forståelsen af værdiskabelse er helt central i enhver organisations selvforståelse, og derfor er det afgørende, at denne forståelse er afstemt med kunderne og visionen.

For det fjerde er det vigtigt at satse på salg. Hvordan skal vi kunne sælge noget, hvis ingen i virksomheden arbejder med salg? Hvis ingen interesserer sig for markedet, konkurrenterne og kunderne – altså har det fornødne markedskendskab? Hvem træffer beslutninger? Hvem har penge? Hvem kan påvirkes? Hvordan kan de påvirkes? Hvad bekymrer kunderne? Disse og mange flere spørgsmål er helt afgørende, og en forudgående analyse af disse forhold er et must. Ikke kun private virksomheder er udfordret ved fraværet af en strategisk salgsorganisation. Det samme er også gældende for offentlige aktører, som arbejder med store nationale ordbøger eller akademiske ordbøger. En del offentlige ordbogsforlag tilbyder ganske vist det omgivende samfund en skattebetalt service, og derfor arbejder de ikke strategisk med salg. Men offentlige ordbogsforlag skal i den grad også arbejde med salg. Det er bare en anden type salg. Man kan måske opsummere dette ved at sige: *"Salg sker af sig selv - sagde ingen nogensinde"*.

Der er en del andre – og mere specifikke – anbefalinger, der kan formuleres, men det må

vente, indtil databearbejdningen er afsluttet. Og hvis nogen spørger, så ja, jeg skal helt klart tilbage til Tel Aviv en dag. Der er så meget at lære fra *chutzpah*-filosofien. Og så skal jeg også se byen!

Litteraturliste

- Gavetti, G. (2005). Strategy Formulation and Inertia. Harvard Business Review.
- Hamel, G.H. & Prahalad, C.K. (1994). Competing for the Future. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Osterwalder, A., & Pigneur, (2010), Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers, Hoboken, John Wiley & Sons, Inc.
- Osterwalder, A., Pigneur, Y., Bernada, G., & Smith, A. (2014). *Value Proposition Canvas: How to create products and services customers want*. Hoboken. John Wiley & Sons, Inc.
- Simonsen, H.K. (2017a): Den leksikografiske forretningsmodel. I: *LexicoNordica* 24, 2017.
- Simonsen, H.K. (2017b): Lexicography: What is the Business Model? *Electronic lexicography in the 21st century: Lexicography from Scratch. Proceedings of the eLex 2017 conference, 19-21 September 2017, Holiday Inn Leiden, the Netherlands*. [Tilgængelig online 16. september 2017: https://elex.link/elex2017/proceedings/eLex_2017_Proceedings.pdf]
- Weill, P., & Woerner, S. L. (2018). What's Your Digital Business Model?: Six Questions to Help You Build the Next-Generation Enterprise. Boston, Massachusetts: Harvard Business Review Press.

Henrik Køhler Simonsen
Ekstern lektor, PhD, MBA
Copenhagen Business School
Dalgas Have 15
DK-2000 Frederiksberg

Kend din leksikograf! –

I januar udkom bind 12 af *Ømålsordbogen*. Redaktionen giver derfor denne gang ordet til Henrik Hovmark, der er redaktør ved ordbogen.

Hvornår og hvordan kom du til at arbejde med faget?

Kort tid efter at jeg blev færdig som kandidat, fik jeg tilbudt et barselsvikariat på Gyldendals ordbogsredaktion. Jeg havde ansvaret for udgivelserne på de romanske sprog og skulle tage mig af og tage stilling til alle relevante opgaver på en forlagsredaktion: planlægning af nye udgivelser og revision af ældre; udarbejdelse af redaktionsregler; møder med forfattere, indtastere, grafikere, kolleger; korrektur, omslag og blåkopier; genoptryk og salgsstatistikker. Det var en solid og ideel læretid der gav et godt indblik i det indholdsmæssige, men i lige så høj grad i det praktiske aspekt af leksikografien: brugere, økonomi, produktion, tryk osv. Dengang blev der primært produceret bøger, men cd-rom-versioner var også kommet på markedet, og der var også fuld gang i konvertering af ældre ordbøger (og ordbogsstrukturer) til database, inkl. forkortelser som sgml og dtd.

Efter vikariatet fortsatte jeg med forskelligt forfatter- og revisionsarbejde for Gyldendal, dernæst blev jeg redaktør på *Den Danske Ordbog* ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og i 2002 kom jeg så til *Ømålsordbogen* på Københavns Universitet, hvor jeg har været siden.

Hvad kan du lide ved leksikografi?

Min standardreplik ved suppe-steg-og-is-middage er noget i retning af: Det er aldrig kedeligt – hvilket som regel resulterer i en mellemtid mellem nervøs vantro og usikker latter – og herefter kan jeg så fortsætte med at forklare hvor forskellige ord og betydninger man beskæftiger sig med. Man ved aldrig helt hvad dagen byder på, bedst som man tror at beskrivelsen af et ord bliver en rutineopgave, dukker der et eller andet uforudset op. Det er måske i særlig grad tilfældet i arbejdet med de traditionelle dialekter som gemmer på mange ukendte ord og betydninger, men det gælder såmænd også beskrivelsen af standarddansk. Semantik er i det hele taget min favoritdisciplin, og så er de mange ”mærkelige” ord og betydninger jo ikke et dårligt sted at tumle rundt.

Hvad bryder du dig ikke om ved feltet?

Jeg har svært ved at komme i tanke om noget jeg ikke kan lide ved arbejdet med ordene i sig selv. Det der kan være udfordrende, er de tekniske, administrative og økonomiske sten på vejen, og de er desværre indimellem temmelig tidskrævende.

Har du nogen leksikografiske kæpheste?

Semantik er som sagt min favoritdisciplin, og med semantik følger også altid kontekst. Konteksten er jo i sidste ende mennesker der bruger sproget og ordene, og derfor synes jeg det er nyttigt og vigtigt at tænke i typiske brugs- eller ytringssituationer – og et godt citat der smider nogle levende mennesker ind på scenen. Det er ikke kun en teoretisk pointe, altså sådan noget med at sproget er funktionelt og kontekstuel osv., det er i høj grad også et spørgsmål om formidling. Definitioner er og bliver metasprog, og jeg er overbevist om at rigtig mange brugere først ”forstår” en betydning når der kommer et billede på nethinden, eller når der tegner sig en situation man (måske) kan genkende. Når man har et stort

tekstkorpus til rådighed og fx har mulighed for at finde typiske samforekomster ad statistisk vej, er det ikke jo heller ikke "bare" samforekomster man finder, samforekomsterne fortæller som regel også noget om fx stillag og brugsdomæner, kort sagt noget om hvilke situationer et ord(s betydninger) bruges i. Og det er nyttig viden for brugerne – og for ordbogsredaktøren.

Hvad er du mest stolt af at have lavet?

Jeg synes ikke jeg kan pege på én enkelt ting – og i det hele taget er jeg ikke sikker på at jeg vil bruge ordet stolt. Jeg er altid glad når jeg synes jeg er nået godt i mål med en artikel, og det kan både være små og store artikler, hvor materialet måske har været lidt kringlet at få på plads. Det var også utrolig spændende at være med på det store hold der i sin tid færdiggjorde manuskriptet til *Den Danske Ordbog* i den trykte version. Og det har sandelig også været en stor tilfredsstillelse endelig at få afsluttet de mange omstillingsopgaver som *Ømålsordbogen* netop har været igennem. Som redaktør ved man jo hvor mange interessante ting *Ømålsordbogen* rummer, både sproglige og kulturhistoriske, og hvor mange mennesker der kan have glæde af den viden ordbogen videreformidler.

Hvad er din største bommert?

Jeg kan ikke lige komme i tanke om én enkelt bommert. Der er jo altid ting man kan have overset, glemt eller misforstået, ikke mindst når man har at gøre med det her ældre og undertiden temmelig sparsomme kildemateriale hvor der ikke er mulighed for "lige" at ringe til nogen og spørge. Heldigvis læser vi jo hinandens spalter igennem så forhåbentlig er de fleste bommerter luget ud inden artiklerne ryger ud til offentligheden.

Fortæl en god leksikografisk anekdote

Det var midt om vinteren for nogle år siden. Sneen fæg, og vejene på Fyn var ved at lukke til. Men rygterne gik: Langt ude for enden af en grusvej, i den yderste ende af sognet, boede en ældre meddeler med overraskende -de-verbalbøjningsrelikter i sin aktive, autentiske dialekt. *Ømålsordbogens* to redaktører var i marken, i en lejet Suzuki. Vejene gik i sik-sak, og driverne tårnede sig op, så højt at de to redaktører til sidst måtte opgive videre kørsel. Men sulten var stærk, hvem kan sige nej til en autentisk -de-bøjning? De to redaktører parkerede bilen og fortsatte til fods. Til sidst stod de foran døren og bankede på. Døren gik op og ind kom de i varmen. Men ak: De to redaktører blev mødt af et omhyggeligt, konservativt rigsmål. Ingen autentiske bøjninger her. Blev de mon skuffede? En anelse, jo. Men heldigvis var det tid til formiddagskaffe – naturligvis med rullepølsemedder til. Det var jo på Fyn.

Beskriv en typisk leksikografisk arbejdsdag/arbejdsproces for dig

En sådan én findes ikke rigtig, jf. ovenfor! Der findes selvfølgelig et rutinemæssigt forløb ved udarbejdelsen af de enkelte artikler: først udtaleoplysninger og derefter betydningsbeskrivelse; først råartikel til kommentar hos de andre redaktører, dernæst rettelser og evt. accessionsmateriale inden klargøring af det samlede manuskript. Men den enkelte arbejdsdag kan byde på mange forskellige opgaver. *Ømålsordbogen* skal i princippet give en udtømmende beskrivelse af materialet, og det betyder at alle sprogets aspekter kan komme i spil: en drilsk etymologi, afvigende bøjningsformer, en fagsproglig betydning som kræver en hel formiddags research. Hertil kommer nu også et ekstra, muligt krydderi, nemlig overvejelser vedrørende xml-skemaet og visningen af det.

Hvilket opslagsværk kan du ikke undvære?

De mange andre danske ordbøger, naturligvis, både nyere og ældre. Men jeg har lyst til at

nævne to eksempler som relaterer sig mere specifikt til arbejdet ved *Ømålsordbogen*, og som alle på redaktionen elsker højt. Det første er fagbøger, måske oven i købet illustrerede, der beskriver nogle af de arbejdsprocesser og redskaber der beskrives i detaljer i ordbogen. Vi er jo tilbage i den ældre bonde- og fiskerkultur, og titler som *Gamle Danske Håndværk* og *Oversigt over Vore Saltvandsfiskerier* (med Kort og Planer) er hårdt brugte klassikere på redaktionen. Det andet eksempel er den samlede, søgbare database vi har fået etableret med *Ømålsordbogens* bind 1-11. Den er utrolig nyttig når vi redigerer, fordi vi nu kan tjekke evt. tidligere behandlinger af ord og udtryk på tværs af alle tidligere bind.

Har du en leksikografisk våd drøm?

Det er naturligvis *Ømålsordbogen* på nettet, med tilknyttet billedmateriale, lydclip, geodata, faktabokse og henvisninger, et sandt kulturhistorisk netværksmekka. Og med den nyligt afsluttede omstilling har vi vel taget det første skridt.

Henrik Hovmark
Lektor
Ømålsordbogen
Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab
Københavns Universitet
hovmark@hum.ku.dk



Kort nyt fra den leksikografiske verden

På denne plads bringer LEDA-nyt korte nyheder fra den leksikografiske verden. Alle redaktioner og enkeltpersoner opfordres til at sende korte, telegramagtige nyheder ind til LEDA-nyt. Omfanget er max. 200 ord. Nyhederne sendes til Asgerd Gudiksen, gudik@hum.ku.dk. Deadline for LEDA-nyt 68 er 1.oktober 2019.



Ny direktør i Dansk Sprognævn

Thomas Hestbæk Andersen er cand.mag. i nordisk og virksomhedskommunikation fra Syddansk Universitet og ph.d. i dansk 2003 samme sted fra. Han kommer fra en stilling som lektor ved Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet hvor han også har været forskningsleder og centerleder for Centre for Multimodal Communication.

Thomas Hestbæk Andersen forsker i hvad der sker med menneskelig betydningsdannelse (særligt brugen af sproget) når vi digitaliserer vores relationer, især i forbindelse med organisationskommunikation. Han tiltrådte den 1. februar 2019, og overtager stillingen som direktør for Dansk Sprognævn når den nuværende direktør, Sabine Kirchmeier, fratræder 31. marts 2019.

Ida Elisabeth Mørch, Dansk Sprognævn

Retskrivningsordbogen blev opdateret (december 2018)

Den digitale udgave af Retskrivningsordbogen (RO) er igen i 2018 blevet opdateret, denne gang med 182 nye opslagsord.

Det drejer sig om ord som [aioli](#), [flåtbid](#), [lyssværd](#), [mindfulness](#), [spot on](#) og [tennissok](#). Du kan også få svar på hvad [burrito](#) hedder i flertal, og hvordan man bøjer [klogeåge](#).

Ida Elisabeth Mørch, Dansk Sprognævn

Dadbod og bamsegudstjeneste: Nye opslagsord i Nye ord i dansk

Nye ord i dansk 1955 til i dag er i november 2018 blevet forøget med over 100 nye opslagsord fra perioden 1955 til i dag.

Eksempler på nye ord er: [alfatest](#), [ansigtsblind](#), [bamsegudstjeneste](#), [betahan](#), [bucketliste](#), [dadbod](#), [dibs](#), [fatshame](#), [flashpacker](#), [friblødning](#), [ghoste](#), [grovse](#), [guldflip](#), [hentai](#), [kabelklipper](#), [konefinte](#), [lifhack](#), [morgenkys](#), [nonbinær](#), [overscoring](#), [owne](#), [prekarisering](#), [privilegieblind](#), [puddelrock](#), [qigong](#), [smishing](#), [speltbælte](#), [tankini](#), [trumpisme](#) og [øreguf](#).

Slå op i ordbogen, og se hvornår ordene første gang er registreret! Et nyt ord skal som hovedregel have overlevet i mindst 3 år inden det kommer med i ordbogen.

Læs mere om ordbogen *Nye ord i dansk 1955 til i dag* i artiklen [Nye ord i dansk – 10 år på nettet i Nyt fra Sprognævnet 2017/3](#).

Ida Elisabeth Mørch, Dansk Sprognævn

10.000 ord i DDO

Med marts måneds opdatering er Den Danske Ordbog vokset med over 10.000 ord over seneste tre år og rummer nu over 100.000 opslagsord. Det er resultatet af en målrettet indsats som redaktionen har fundet nødvendig for at bringe ordbogen mere på omgangshøjde med sproget og de forventninger brugerne har til svar på sproglige spørgsmål.

I princippet vokser en korpusbaseret ordbog sig større på samme måde som ringe der breder sig i vandet: Den begynder med det centrale og udbredte ordforråd og optager derefter gradvis mere perifere og lavfrekvente ord. I princippet. Virkeligheden er sådan indrettet at mange sammensatte ord er overordentlig frekvente, men til gengæld nemme at forstå, mens fx fremmedord er svære at forstå, men lavfrekvente. Hertil kommer ord som brugerne efterspørger i særlig grad (ifølge logfiler og brugerforslag), og ord der er nye i sproget.

Resultatet er en skønsom blanding af nyt og gammelt, sjældent og frekvent samt letforståeligt og kompliceret.

Sprog er godt nyhedsstof, og ved hver af de otte opdateringer som de 10.000 ord fordeler sig over, har medieopmærksomheden været stor. Hvem husker ikke stadig *grønlænderstiv*, *ølbong* og *flødefod* – jo, der har skam været *knald på liggehønen*.

Lars Trap-Jensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Kosebamser og leksikografer i Lysebu

Patrick Lerøyer & Henrik Køhler Simonsen

Nordisk Forening for Leksikografi afholdt 10.-12. januar 2019 symposium i Lysebu. Symposiets tema var i år ”Nordiska ordböcker med två eller flera språk”. Læs her mere om, hvordan deltagerne blev mødt af kosebamser og om det spændende program med talere fra hele Norden.

Hvad er en kosebamse?

Vi blev alle mødt af en kosebamse. Både i bogstavelig forstand og i overført betydning. På alle værelser blev vi nemlig mødt af en lille bamse, som skulle få os til at føle os hjemme, nu vi nu var væk fra vores familie. Min kosebamse så sådan her ud:



I *Bokmålsordboka* defineres *kose* som ”ha det hyggelig, nytte velværet, kjæle, kærtegne”, og ifølge *Det Norske Akademis Ordbog* (NAOB) er en *kosebamse* et ”kosedyr som ser ut som en bamse” og i overført betydning en ”mann som er snill og følsom”.

Og det må man i den grad sige passer.

Der var en usædvanlig venlig og god stemning på Symposiumet, og der var masser af kosebamser i overført betydning. Symposiumet emmede af personlig og faglig respekt, og mange af os har da også mødt hinanden igennem 15-20 år. Så det var som at møde gamle venner.

Hvad handlede Symposium om?

Symposiumet havde talere fra hele Norden, og vi var vidt omkring. Fredag startede vi med et indlæg om *Ordboken för allt och alla – Spegels Glossarium 1712*, hvorefter vi hørte to indlæg om hhv. *Statistisk modellering og prognostisering af efterspørgslen efter dansk-svenske og svensk-danske specialordlister på nettet* og om *Google Translate: trussel eller redning for oversættelsesordbøger*. Efter frokost havde vi fornøjelsen af at lytte til fire indlæg om hhv. *Den nya estnisk-finska ordboken: korpusbaserad, elektronisk och fritt tillgänglig*, *ISLEX på finska – redigering och mottagande*, *Kva bruker vi minoritetsspråksordbøker til?* og *”Er denne sætning korrekt?” – om direkte brugerkontakt i ordbogsarbejdet*. Efter en lang og lærerig dag var der tid til middag, som i den grad også var en meget fornøjelig oplevelse.

Lørdag hørte vi først to indlæg om hhv. *Somaliska tvåspråkiga ordböcker i Norden: utbud och kvalitet* og om *Bokmålsordboka og Nynorskordboka – einnegga, toegga eller siamesiske tvillinger?*, hvorefter Symposiumet blev afsluttet med en interessant afsluttende diskussion. I lighed med forrige Nordisk Symposium ved Schaeffergården i januar 2018, hvor temaet var

Fackspråk i nordiska ordböcker (se LexicoNordica nr 25, som udkom i december 2018, og som snart vil være tilgængelig online), vil de enkelte bidrag fra Lysebu årgang 2019 nu blive indsendt af foredragsholderne til LexicoNordicas redaktion for at blive vurderet. Bidragene vil så blive samlet i en tematisk sektion, der vil indgå i næste nummer af tidsskriftet, nr. 26, og med planlagt udgivelse i slutningen af 2019.

Tematiske symposier i NFL-regi – skiftevis på Schaeffergården og Lysebu – og med efterfølgende temasektioner i LexicoNordica, har været en god og solid tradition helt siden det første nummer udkom tilbage i 1994, hvor temaet var *Nordiske ordbøger i samfunnsmessig perspektiv*. Se alle temaer her <https://tidsskrift.dk/lexn/issue/archive>.

Årets Symposium var i sandhed et vellykket arrangement og en stor oplevelse for to danske leksikografer, som både var begejstrede over kosebamserne, det faglige program og Lysebu.



Tak for et interessant Symposium og en dejlig oplevelse i Lysebu.

Patrick Leroyer
Lektor, PhD
Center for leksikografi
School of Communication and Culture
Aarhus Universitet
DK-8000 Aarhus C

Henrik Køhler Simonsen
Ekstern lektor, PhD, MBA
Copenhagen Business School
Dalgas Have 15
DK-2000 Frederiksberg

Konferencer

20th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Text Processing

Konferencen afholdes den 7. – 13. april i La Rochelle, Frankrig

<https://www.cicling.org/2019/>



15. Konferencen om Leksikografi i Norden

Konferencen finder sted i Helsingfors den 4.– 7. juni 2019.

Bemærk at fristen for tilmelding og betaling af konferenceafgift er 1. april 2019.

<https://www.helsinki.fi/sv/konferenser/15-konferensen-om-lexikografi-i-norden>



Nordterm 2019

Konferencen finder sted i København 11. – 14. juni på Københavns Universitet

Nordterm er et samarbejdsforum for nordiske terminologiorganisationer som hvert andet år arrangerer en konference for alle som er interesserede i terminologi. Dette års tema er Terminologiens rolle i sprogteknologiske applikationer som fx virtuelle assistenter og maskinoversættelse. Tirsdag den 11. juni indledes konferencen med et grundlæggende kursus i anvendelsen af SketchEngine samt en workshop hvor deltagerne kan afprøve SketchEngine på deres egen computer.

<https://cst.ku.dk/arrangementer/nordterm-2019/>

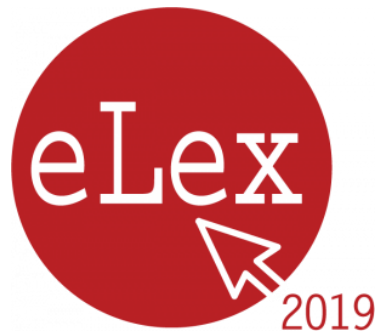
IWCS Gothenburg 2019

The 13th International Conference on Computational Semantics

Konferencen afholdes den 23. – 27. maj 2019 på Göteborgs universitet

IWCS is the bi-yearly meeting of SIGSEM, the ACL special interest group on semantics; this year's edition is hosted by the Centre of Linguistic Theory and Studies in Probability (CLASP) at the Department of Philosophy, Linguistics and Theory of Science (FLoV). The aim of the IWCS conference is to bring together researchers interested in any aspects of the computation, annotation, extraction, and representation of meaning in natural language, whether this is from a lexical or structural semantic perspective. IWCS embraces both symbolic and machine learning approaches to computational semantics, and everything in between.

<https://sites.google.com/view/iwcs2019/home>



The sixth biennial conference on electronic lexicography

Konferencen afholdes den 1. – 3. oktober 2019 i Sintra, Portugal.

<https://elex.link/elex2019/>